

Referat

Møte om: Særmøte med Arbeids- og velferdsdirektoratet 28. august 2015

Saksnr.:

Til stede: **Fra Arbeids- og velferdsdirektoratet:** tjenestedirektør Bjørn Gudbjørgrud, kunnskapsdirektør Yngve Åsholt, ytelsesdirektør Magne Fladby, styringsdirektør Geir Axelsen.

Fra Arbeids- og sosialdepartementet: ekspedisjonssjef Rune Solberg, ekspedisjonssjef Tomas Berg, avdelingsdirektør Dagfinn Hansen, avdelingsdirektør Espen Opjordsmoen, avdelingsdirektør Solgunn Marita Tverrfjell, avdelingsdirektør Anne-Louise Resberg, avdelingsdirektør Sara Elisabeth Nordahl Bruvoll, seniorrådgiver [redacted], seniorrådgiver [redacted]

Dato: 28.08.2015

Møteleder: Dagfinn Hansen

Referent: [redacted]

Kopi: ARBA, PA, BØA

Referat fra særmøte 28. august 2015

Dagsorden

1. Omorganiseringen på utenlandsområdet. En redegjørelse.
 - Hvordan skal arbeidet med utenlandssaker organiseres?
 - Organisatoriske endringer som flytting av enheter kan medføre tap av kompetanse. a) Hvilke planer har direktoratet for å redusere risikoen for tap av kompetanse, og for å bygge opp/ivareta kompetansen? b) Hvilke planer har direktoratet for å ivareta sine plikter hva gjelder veiledningsplikten på utenlandsområdet, både i innkjøringsfasen og på sikt?
 - Det har vært noe negativ oppmerksomhet i media rundt organiseringen av etaten. Hvordan ser direktoratet for seg at kontakten med brukerne skal foregå slik at den nye organiseringen ikke innebærer at det blir mer komplisert for brukerne å forholde seg til etaten? Ser man for seg at man skal ha ett eller noen

- få kontaktpunkter, eller at alle enheter skal være kontaktpunkt for sine respektive ansvarsområder?
 - Hvordan ser direktoratet for seg at kontakten med utenlandske trygdemyndigheter skal foregå? Hvem skal ivareta NAV Internasjonals rolle som kontaktorgan etter trygdeavtalene, herunder EØS-avtalen?
 - Hvilke planer har direktoratet for å sikre ensartet praksis mellom enhetene?
 - En av direktoratets roller er å være premissleverandør til departementet på utenlandsområdet. Hvilke planer har direktoratet for å ivareta og bygge kompetanse på dette i direktoratet.
- Gjennomføringen av endringer i tiltaksregelverket i 2016. Status.
 - Hvilke særlige utfordringer (både innenfor og utenfor direktoratets kontroll) ser direktoratet nå knyttet til iverksetting av tiltakene fra 1. januar 2016?
 - Hva er status for de tiltak og tilpasninger direktoratet må gjennomføre for å sikre en iverksetting 1. januar 2016?
 - Hvordan vurderer direktoratet iverksetting fra 1. januar 2016?
- Direktoratets oppfølging av ekspertgruppens sluttrapport. Overordnet status.
 - Hvordan går det med arbeidet i direktoratet både med å utforme et høringssvar og notatet som skal være klart til 1. oktober?
 - Hvordan blir arbeidsdelingen mellom disse to dokumentene? (Høringssvaret blir jo et offentlig dokument, mens notatet blir et dokument som kan tas u.off.)
 - Er det behov for ytterligere avklaringer rundt bestillingen til 1. oktober.
 - Er direktoratet fornøyd med samarbeidet om melding slik det hittil har fungert? Er det noe dere ønsker å ta opp?
- Eventuelt

1. Omorganiseringen på utenlandsområdet. En redegjørelse.

Departementet har gjennom flere år har hatt oppmerksomhet på området. Fram til nå har utlandsområdet vært organisert i en egen enhet, men departementet ser at det er hensiktsmessig å integrere saksbehandlingen på området i øvrige stønadsområder.

Noe av bakgrunnen for omorganiseringen av utlandsområdet ligger i eksterne forhold som for eksempel økt internasjonalisering. Pågående prosesser som følge av Vångutvalgets rapport og den pågående kommunereformen har også gitt et behov for å vurdere organiseringen av blant annet utlandsområdet.

Internt ser Arbeids- og velferdsdirektoratet behov for å bli bedre i stand til å ivareta dialogen på utlandsområdet innenfor de ulike ytelsesområdene og de rammer som den pågående ikt-moderniseringen gir.

På utenlandsområdet er det en sterk økning i saksinngang. Det er også en god produksjonsvekst, men likevel er ikke produksjonsveksten tilstrekkelig til å håndtere den store veksten i saksinngang. Veksten i saksinngang er særlig stor på uføreområdet.

Det er gjennomført et forprosjekt med en konsekvensanalyse for omorganiseringen av utenlandsområdet, og i juni 2015 ble det satt i gang et hovedprosjekt.

For små ytelsesområder er omorganiseringen allerede satt i gang, og i løpet av 2015 vil disse områdene bli overført fra NAV Internasjonalt til de respektive enhetene for nasjonale saker. Dette vil i en overgangsperiode bli gitt mer kapasitet til sykepengesaker og uføretrygd på utlandsområdet. Medlemskap er overført til NAV kontroll. Arbeids- og velferdsdirektoratet ønsker ikke å bryte opp kompetansemiljøene, og medarbeiderne følger derfor med oppgaveporteføljen (flytter på rot).

Direktoratet har ikke avgjort hvordan utlandsområdet skal integreres i de øvrige saksområdene ved forvaltningsenhetene. Det er i dag sju forvaltningsenheter. En mulighet er å opprette en åttende enhet som behandler utlandssaker. Dette vil gi en smidigere og mer hensiktsmessig oppgaveløsning enn i dag. En annen mulighet er å integrere utlandssakene med de nasjonale sakene i eksisterende forvaltningsenheter. Geografisk vil saksbehandlingen av utlandssakene stort sett forbli i Osloområdet.

Våren 2016 vil spesialiseringen være ferdig, men dette omfatter ikke utlandsområdet. Direktoratet forventer at omorganiseringen av utlandsområdet vil være gjennomført høsten 2016. I dag er det tre oppgaver som er unike for NAV Internasjonalt:

- Uføretrygd: Oppgavene flyttes til et fåtall spesialiserte forvaltningsenheter
- Medlemskap lovvalg: Oppgavene flyttes på rot til NAV Kontroll
- U1: Oppgavene flyttes på rot til NAV Forvaltning Hedmark

Arbeids- og velferdsdirektoratet er kontaktorganet med utenlandske trygdemyndigheter. Arbeids- og velferdsdirektoratet mener at kontaktorganfunksjonen blir minst like god eller forbedret med den nye organisatoriske løsningen. Hovedprinsippet hittil har vært at saksbehandlende enhet i Arbeids- og velferdsetaten utveksler opplysninger med relevant utenlandsk myndighet i enkeltsaker, med uføretrygd som unntak. Noen saker skal gjennom flere ledd (NAV-kontor, forvaltningsenhet, NAV Internasjonalt) i Arbeids- og velferdsetaten under saksbehandlingen, og hvert ledd vil ha et kontaktpunkt til utenlandske trygdemyndigheter. Etter omorganiseringsprosjektene vil utenlandske myndigheter ha bare ett kontaktpunkt i den enkelte sak. Direktoratet mener imidlertid at det ikke er kontakten med utenlandske trygdemyndigheter som er flaskehalsen, men saksmengden.

Allerede i dag er NAV Kontaktsenter førstelinjen for telefoniske henvendelser på utlandsområdet. Arbeids- og velferdsetaten legger til grunn at utviklingen av elektronisk brukerdialog og andre elektroniske kanaler er særskilt gunstig for utenlandsboende. NAV lokalfunksjonene flyttes til Tjenestelinjen. Det legges opp til at ett eller to lokalkontorer i Oslo overtar funksjonene slik at brukerne får klart definerte kontaktpunkter.

Omorganiseringen innebærer også en vurdering av hvordan det er mest hensiktsmessig å rigge direktoratet for å ivareta direktoratsfunksjonen på en best mulig måte også på utlandsområdet. Foreløpig har ikke direktoratet kommet fram til hvordan dette skal løses, men det er i prosess.

Generelt er det god kompetanse på utlandsområdet og direktoratet har laget et godt løp for å flytte kompetansen slik at kompetansen best mulig ivaretatt og gir færrest mulig ulemper. Arbeidet er imidlertid ikke avsluttet, og direktoratet vil holde departementet orientert om videre framdrift. I tillegg til ytelsesfaglig kompetanse er det viktig å ivareta språkkompetansen på utlandsområdet, men direktoratet har vurdert språkkompetanse som mindre viktig enn andre faglige hensyn. Kanalstrategien innebærer også løsninger med språk på nett.

Direktoratet har diskutert hvordan det kan være en god premissleverandør for departementet. Direktoratet tror blant annet det kan være hensiktsmessig å få mer praksisnær kunnskap om feltet. Direktoratet er i ferd med å vurdere løsninger for analyse og statistikk som kan et bedre styringsmessig grep på utlandsområdet, men dette arbeidet er ikke ferdig ennå.

Direktoratet ønsker gjennom omorganiseringen å redusere saksbehandlingstiden, og vil i den sammenheng se om det er mulig å få bedre kunnskap om hvorvidt noen land er vanskeligere å samarbeide med og hente opplysninger fra enn andre. For en del land er det vanskelig å automatisere saksbehandlingen.

2. Gjennomføringen av endringer i tiltaksregelverket i 2016. Status.

Direktoratet viser til at målet er å øke bruken av ordinært arbeidsliv for å få flere i arbeid. Det er gjort endringer i ordningene med lønnstilskudd og i arbeidspraksis i ordinært arbeidsliv. Det er opprettet et nytt arbeidsforberedende tiltak (AFT) og nytt inkluderingstilskudd for arbeidssøkere. Videre er det etablert en permisjonsordning i varig tilrettelagt arbeid i skjermet virksomhet og det har kommet i stand en ny tilretteleggings- og oppfølgingsavtale for arbeidssøkere. Det blir påpekt at etaten lykkes godt når det gjelder å øke bruken av ordinært arbeidsliv, men at det er utfordringer knyttet til konjunktursituasjonen og kompetanse- og ressursituasjonen i etaten. Direktoratet påpeker at det er behov for effektivisering, selv om det vises til at man har fått til en økning i antall årsverk på NAV-kontorene.

Endringene i tiltaksregelverket innebærer også forenkling av regelverket for arbeidsrettede tiltak. Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift avvikles og fases inn i det nye varige lønnstilskuddet. Tiltakene arbeidspraksis i skjermet virksomhet og kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift slås sammen til et nytt arbeidsforberedende tiltak og det gjennomføres en sammenslåing av flere ordninger for tilrettelegging til et nytt inkluderingstilskudd.

Forslagene er sendt ut på høring med frist til departementet 14. september. Direktoratet innhenter innspill fra alle fylkeskontor til sin høringsuttalelse. Endringene er foreslått iverksatt 1. januar 2016. Direktoratet påpeker en del premisser for at iverksettelse 1. januar 2016 skal være realistisk. For det første må direktoratet i forberedelsene ta utgangspunkt i forslagene slik de er når de ble sendt på høring. For det andre må det velges løsninger på IKT-området som bygger på eksisterende funksjonalitet i saksbehandlersystemet Arena og som dermed ikke krever nyutvikling

av funksjonalitet på dette området. For det tredje er det ikke kjent på nåværende tidspunkt hvordan overgangsregler vil kunne påvirke reell iverksetting av endringer i de ulike tiltakene, det jobbes derfor ut fra at alt må være på plass fra 1. januar 2016. For det fjerde må ny forskrift vedtas så snart som mulig

Direktoratet viser til at det kan oppstå særlige utfordringer dersom det kommer vesentlige endringer i forslagene som resultat av høringsrunden og som påvirker IKT-løsningene, eller at en eventuell notifikasjon hos ESA kan forsinke prosessen.

Direktoratet viser til at de jobber med aktiviteter for å forberede iverksettelse av endringen. Dette innebærer tilpasninger i IKT-systemer og produksjon av statistikk, oppdatering av utfyllende regler for arbeidsrettede tiltak, utforming av overgangsregler for tiltak som skal slås sammen og fases ut, oppdatering av eksisterende opplæringsmateriell og prosess-støtte for arbeidsrettede tiltak og oppdatering av skjemaer utenfor Arena og kodeverk i Gosys. Videre arbeides det med oppdatering av all informasjon på nav.no og navet, samt å bistå fylkene i iverksetting av endringene og utarbeide støttemateriell til fylkene for å iverksette endringene på NAV-kontorene. Direktoratet gir uttrykk for at de er i rute, og at dersom det skulle oppstå en situasjon som krever prioritering av deler av forberedelsesarbeidet så må kritiske aktiviteter som IKT utvikling prioriteres.

Når det gjelder organisering av arbeidet forteller direktoratet at det er satt av ressurser til arbeidet i direktoratet og at det er avholdt oppstartsmøte med alle involverte medarbeidere. Hver aktivitet har fått en hovedansvarlig og det vil bli avholdt faste statusmøter med hovedansvarlige for aktivitetene hver uke. Det påpekes at endringene forutsetter en tenkning og holdning til at det er etterspørselssiden som skal stimuleres i tiltaksarbeidet. Endringene er dessuten del av en større strategi som inkluderer sammenslåing av avklarings- og oppfølgingstiltakene, ulike forslag knyttet til meldingsarbeid og økt markeds- og inkluderingskompetanse. Når det gjelder anbudsprosessene knyttet til avklarings- og oppfølgingstiltakene forteller direktoratet at dette har forgått på en god måte, selv om antallet tilbydere har vært noe lavt i noen fylker. Departementet sier seg enig i denne beskrivelsen.

Når det gjelder endringene i tiltaksregelverket mener direktoratet at det kan være problematikk knyttet til tiltaket arbeidsforberedende trening, og at dette tiltaket eventuelt kan vurderes å tas ut av forskriften. Det påpekes videre at det er viktig at forskriften kommer ut tidlig.

Direktoratet viser til at et enklere tiltakssystem stiller økte krav til NAV. Dette inkluderer krav om hyppigere oppfølging av tiltaksdeltakere, viktigheten av å sikre gode avtaler og kontrakter med tiltaksarrangører og krav til oppfølging av disse gjennom kvalitets- og resultatkontroll.

3. Direktoratets oppfølging av ekspertgruppens sluttrapport. Overordnet status.

Departementet innleder om oppfølgingsløpet, og påpeker at Vågeng står sentralt i arbeidet med stortingsmelding. Det er opprettet kontakt med direktoratet om samarbeidet framover.

Direktoratet viser til at de kommer med en grundig høringsuttalelse på 30 sider. Den interne høringen viser at det er bred tilslutning til hovedlinjene i rapporten i etaten.

Direktoratet støtter i hovedsak opp under Vågeng, men mener man kan gå lenger. Høringsuttalelsen støtter opp om at NAV må rykke nærmere arbeidsmarkedet og arbeidsgiverne

Tre forutsetninger står etter direktoratets vurdering sentralt:

- Å legge til rette for økt egenproduksjon av viktige deler av NAVs kjerneoppgaver i form av avklarings- og oppfølgingstiltak
- Å heve kompetansen i organisasjonen og utvikle større, mer spesialiserte kompetansemiljøer som svarer til arbeidsgivernes behov
- Å forenkle styringen og oppfølgingen av arbeidsmarkedstiltakene vesentlig

Direktoratet mener man bør se på hvordan IKT-utvikling kan legge til rette for etablering av Værnes modellen andre steder i landet. Minimumsløsningen for kommunale oppgaver bør suppleres med en maksimumsløsning.

Direktoratet er i gang med tiltak på mange av ekspertgruppens tiltaksforslag, herunder forprosjekter for

- Modernisering av CV-base og stillingsregistreringskomponent
- Forenklet oppfølgingsmetodikk

I tråd med supplerende tildelingsbrev vil direktoratet levere et særskilt notat til departementet innen 1. oktober med konkretisering av ekspertgruppens fem strategiske retninger, herunder

- Overordnet plan med forslag til prioritering og tidslinje
- Vurdering av behov for eventuelle endringer i forvaltningens rammebetingelse

Direktoratet viser til at det har vært flere møter med departementet og at de er beredt til å bistå i arbeidet med å følge opp Vågeng. Arbeidet forankres i Kunnskapsstaben med bistand fra aktuelle avdelinger og staber. Samarbeid og forankring internt vil bli løst gjennom faglige drøftingsmøter, og de viktige strategiske veivalgene vil bli lagt fram for direktørmøtet

Departementet spør om direktoratet mener at man i stortingsmeldingen, i tillegg til å påpeke de prosessene som er i gang, også bør si noe rammebetingelsene for etaten. Direktoratet svarer at man må se på ressurssituasjonen spesielt, antall brukere per veileder må ned. Det må også styres i mindre grad på penger og plasser når det gjelder arbeidsmarkedstiltakene. Det vises til det som står i Vågeng rapporten om å slippe opp

styringen samtidig som det satses på kompetanseutvikling. Direktoratet mener det er viktig at eventuelle signaler om at man skal slippe opp på styringen følges opp av konkrete tiltak i denne retningen. Samtidig påpekes behovet for statistikk i styringssammenheng og at det er forskjell på styringsparametre og statistikk.

Departementet er enig i at det må ligge realiteter bak eventuelle signaler om å løse opp på styringen. Når det gjelder å bygge opp likeverdighet mellom partene, staten og kommunene, er egenproduksjon av tiltak et sentralt tema. Når det gjelder styringen av arbeidsmarkedstiltakene er dette et komplisert tema. Spesielt med hensyn til de gruppene som er mest konjunkturutsatt.

Direktoratet påpeker at dersom stortingsmeldingen tar opp sentrale problemstillinger så kan det gi retning framover. Det kan tas grep på nasjonalt nivå for å bygge opp kompetanse i etaten. Departementet viser til at arbeidet med stortingsmeldingen er i gang og at det er bedt om innspill fra direktoratet. Direktoratet påpeker at det er ønske om diskusjon med departementet om temaer som departementet ønsker å få belyst samt temaer som organisasjonen er opptatt av.

4. Eventuelt

Departementet viser til at det er en vesentlig sterkere økning i AKU-ledigheten enn i NAV sine egne tall, og bemerker at denne forskjellen muligens vil bli mindre etter hvert. Det vil bli sendt et brev til direktoratet angående håndtering av den økende ledigheten. Direktoratet uttaler at bestillingen i et slikt brev kan utvides til også å gjelde dagens situasjon, utviklingen på arbeidsmarkedet, hva utfordringene består i og faglige innspill om lure grep for å avhjelpe situasjonen. Det påpekes at Rogaland er i en helt spesiell situasjon. Direktoratet mener at det er behov for omtrent to ukers svarfrist på brevet.